

! EESMÄRK

Teab, mis on asimuut ja kuidas seda määrata.

✓ LÄBIVIIMINE JA KONTROLL

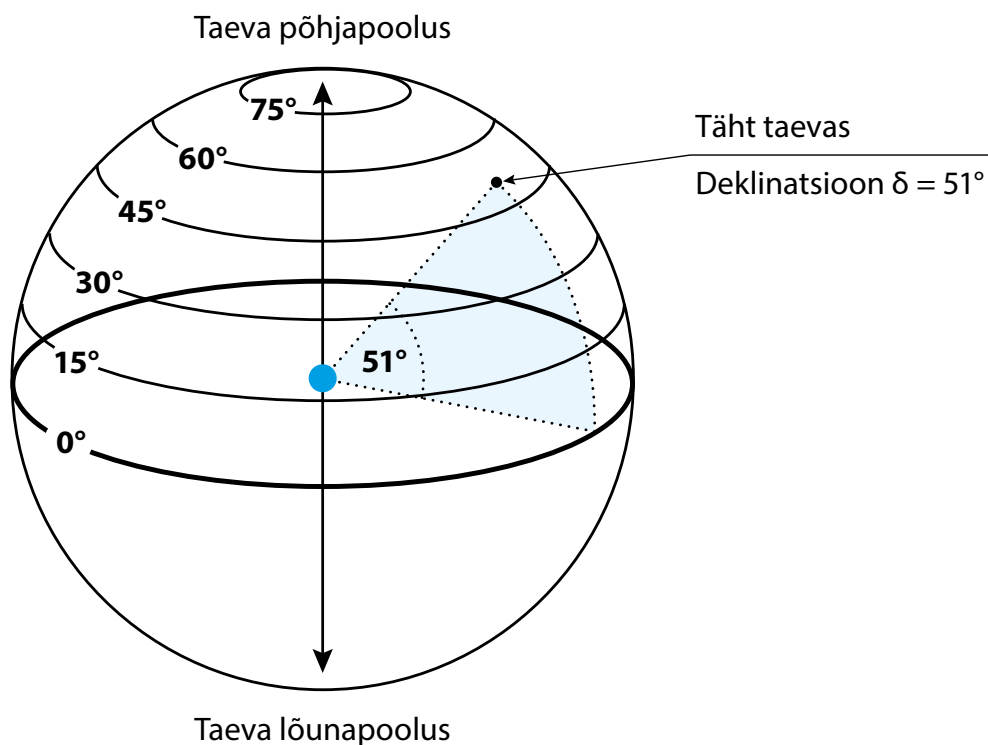
Juhendaja ettevalmistumiseks on orienteerumisraja maha-märkimine – ajakulu kuni 2 tundi olenevalt raja pikkusest.

Asimuut on nurk minu liikumissuuna ja põhjasuuna vahel. Mõõtkava juures on oluline teada ka kaardi põhja ja magnetilise põhja järgi tehtavat suunaparandust – direktsiooninurka.

Katsenõue on täidetud, kui noorkotkas on matka käigus näidanud orientiire, saab aru, et neid on erinevaid, ja määranud asimuudi juhendaja näidatud suunal.

📄 SOOVITUSED

- ▶ Harjutused, mis aitavad järk-järgult orienteerumisega tutvust teha (*lisa 15.1*).
- ▶ Asimuudi määramise abimaterjal (*lisa 15.2*).
- ▶ Kaardid väljaprintimiseks: kaart.delfi.ee, xgis.maaamet.ee

LISA 15.1

Harjutused orienteerumisega tutvumiseks

■ Harjutus 1

Juhendaja näitab kuvaprojektoriga või jagab noortele kätte kaardid mõõtkavas 1:10 000 – 1:50 000. Kaardile on märgitud teekonna algus- ja lõpp-punkt. Noored kirjeldavad suuliselt teekonda – mida nad näevad all, üleval, vasakul, paremal, ees ja taga.

Seejärel antakse uus marsruut ja noored panevad kirja, mida nad näevad. Nüüd võiks paralleelselt kasutada aerofotot ja kaarti – millised näevad orientiirid välja aerofotol (majade suurus, muruplatsid jne) ja millised kaardil.

■ Harjutus 2

Juhendaja paneb koonduse toimumiskoha lähiümbruses maha orienteerumistähised. Iga tähise juures on eri värvi pliiats. Pliiatsi asemel võib kasutada muid käepäraseid vahendeid. Noored saavad kaardi/aerofoto ja saavad juhendaja kaardilt märkida enda kaardile ainult ühe tähise asukohta – igale noorele erinev tähis.

Tähise leidmisel teevad nad sealoleva värvipliiatsiga oma kontroll-lehele märke ja naasevad juhendaja juurde. Seal toimub vestlus – mis valmistas raskusi, millised asjad olid kaardil, milliste orientiiride abil jõudsid sihtkohta, mis oli aerofotol teisiti kui tegelikkuses.

LISA 15.2

Asimuudi määramine

Kui me liigume kaardi ja kompassiga maastikul, siis me kasutame kaardi kilomeetervõrgu põhjasuunda ja magnetilist põhjasuunda. Seega kasutame oma igapäevatoos ainult kahte suunanurka. Nendeks on direktsiooninurk ja magnetasimuut. Suunanurka mõõdetakse päripäeva põhjasuunast alates ning nimetatakse **asimuudiks**.

Kui me mõõdame maastikul kompassiga liikumissuuna mingile orientiirile, siis saame **magnetasimuudi**. Magnetasimuudiks nimetatakse nurka, mida mõõdetakse 0°...360° kellaosuti liikumise suunas, mis jääb magnetmeridiaani põhjasuuna ja nullpunktist (meie asukohast maastikul) orientiiri/objektini tõmmatud joone vahele.

Kui me mõõdame kaardil liikumissuuna mingile objektile, siis saame **direktsiooninurga**. Direktsiooninurgaks nimetatakse nurka, mida mõõdetakse 0°...360° kellaosuti liikumise suunas, mis jääb põhjasuunas mineva kilomeetervõrgu vertikaalse joone ja nullpunktist (meie asukohast kaardil) orientiiri/objektini tõmmatud joone vahele.

Liikudes maastikul koos kaardi ja kompassiga, peame arvestama suunaparandiga, sest magnetiline põhjasuund ja kilomeetervõrgu põhjasuund on kaks täiesti erinevat

Noor saab oma kaardile märkida järgmise tähise asukohta ja läheb seda otsima. Harjutus lõpeb siis, kui iga noor on ise-isestvalt leidnud kõik tähised.

NB! Kui poisid on kehvapoolse orienteerumisoskusega, siis võib harjutust teha esimesel korral paarides ja teisel korral juba iga mees iseseisvalt.

■ Harjutus 3

Juhendaja märgib maha orienteerumisraja – kuni 10 orienteerumistähist (kiletaskus paber, millele on kirjutatud sõna või lause). Noored saadetakse orienteerumISRADA läbima, vajadusel esimesel korral paarikaupa. Ajaarvestust ei ole, on ainult lõpukellaeg, millal peab juhendaja juures tagasi olema. Võib anda poistele erineva järjekorra tähiste läbimiseks või lasta nad rajale paariminutilise intervalliga.

■ Harjutus 4

Klassikaline orienteerumisharjutus. Juhendaja märgib orienteerumisraja. Poisid kannavad tähiste asukohad oma kaardile ja leiavad need. Võib teha aja peale või määrata lõpukellaaja, millal peab olema tagasi juhendaja juures.

Selle harjutuse läbinud poisid on järgukatses alapunkti sooritanud, kui nad mahuvad kontrollaja sisse ja leiavad üles kõik tähised või siis 8/10 tähistest.

suunda. Kilomeetervõrgu põhjasuuna ja magnetilise põhjasuuna erinevust nimetatakse **suunaparandiks**. Enne, kui saame magnetasimuuti oma kaardil kasutada, peame selle ümber arvutama direktsiooninurgaks ja direktsiooninurga kasutamiseks kompassil tegema selle magnetasimuudiks. Suunaparandi leiame oma kaardil alt vasakust servast.

Meie kaartidel on kolm põhjasuunda ning need on tähistatud järgmiselt:

- kilomeetervõrgu põhjasuund – GN;
- magnetiline põhjasuund – M;
- tõeline põhjasuund – T.

Suunaparand on antud kraadides ja tähistatakse G–M. Suunaparand võib olla nii ida- kui läänepoolne. Eesti asub 4. ja 5. tsoonis (34. ja 35. tulbas) ning suunaparand on idapoolne 4° ja 7° vahel. Seepärast kehtib Eestis järgmine reegel:

kui liidame magnetasimuudile suunaparandi, saame direktsiooninurga; kui lahutame direktsiooninurgast suunaparandi, saame magnetasimuudi.